

**VALVASORJEVA NAGRADA
IN PRIZNANJA 2010**

PREDGOVOR OB PODELITVI VALVASORJEVE NAGRADE IN PRIZNANJ

PODVOD
Valvasorjeva nagrada in priznanja so najvišja stanovska odličja slovenskega muzejstva, družbene dejavnosti, ki je posvečena varovanju premične kulturne dediščine. Od nas samih, naše odgovornosti in načelnosti je odvisen njihov lesk in ugled v širši družbi. Nihče drug jim ga ne more dati in nihče jih ne more tako razvrednotiti kot mi sami. Podelitev je samo zaključek daljšega procesa, ki se ne bi smel omejevati na razpisno obdobje, temveč, če hočemo delo opravljati res kvalitetno, moramo vzpodbuditi samorefleksijo v stroki. To bi bila edina zdrava podlaga za nadaljevanje dela.

V Slovenskem muzejskem društvu smo si vseskozi prizadevali, da bi ustvarili najboljše pogoje za izvedbo tega odgovornega postopka. Pravilnik, ki je še vedno v rabi, je treba izboljšati in z njim poskrbeti za natančno opredelitev upravičenj do podelitve, da bi nagrade in priznanja dosegla svoj namen. Ta pa je vrednotenje dela v stroki in vzpodbujanje dobrih praks. Ko sem poslušal letošnje poročilo Odbora za podeljevanje Valvasorjeve nagrade in priznanj, sem hitro spoznal, da je letošnja podelitev prelomna. Komisija je jasno definirala hierarhijo strokovno utemeljenih kriterijev, pregledala vse candidature na terenu in primerjala njihove ocene. Ni nujno, da nominacije, ki niso prejele priznanj, teh ne zaslužijo. Izbor je namenjen identifikaciji najboljših med odličnimi.

V preteklih dveh mandatih smo se vsaj dvakrat soočili s položajem, ko naj bi nagrado podelili samo zato, da jo podelimo. Temu smo v društvenih odborih odločno nasprotovali. Leto brez nagrade naj bo opozorilo nam vsem, da nosimo soodgovornost za to, da stroka ne more javnosti predstaviti svoje odličnosti. Opozorilo nam vsem, da sta ključna dela procesa podeljevanja identifikacija odličnosti in strokovna odgovornost, da ju izpostavimo bodisi s kritično oceno, bodisi z nominacijo. Le tako bomo vzpodbujali razvoj stroke.

Odbor za podeljevanje Valvsorjeve nagrade in priznanj je pripravil predloge za spremembo pravilnika. Novega bomo sprejeli na občnem zboru na Jesenicah 7. oktobra in naslednji razpis bomo lahko izvedli po novih in strožjih kriterijih. Sam pravilnik pa ne bo kaj dosti pomagal ne komisiji ne društvu in njegovemu članstvu, če ne bomo o dosežkih stroke razmišljali v zadnjem tednu pred iztekom roka razpisa, temveč tudi ostalih enainpetdeset tednov v letu. Muzejska stroka mora v javnost, ampak ne preko profesionalcev in specialistov žurnalistov, temveč sama s svojimi močmi. Pomislite, koliko papirja pomaže naše članstvo na leto! Zakaj ne bi mogli del te proizvodnje nameniti svojemu delu in strokovnim dosežkom? Nihče nas ne bo hvalil, če svojega dela sami ne bomo predstavili javnosti. Seveda, strokovno neoporečno in odgovorno! Stroka ta trenutek najbolj potrebuje kritiko in to ne v Argu, ne v strokovnih revijah, potrebujemo jo v medijih. V njih je prostor za to in če ga ni, si ga moramo izboriti!

Podeljevanje nagrad je v vsakem primeru politična dejavnost. Prizadevamo si, da bo ta politika strokovno utemeljena. Čestitam vsem letošnjim nagrajencem in nominirancem, hkrati pa izkoriščam priložnost, da se zahvalim predsednici komisije dr. Vereni Perko in članom za odgovorno zastavljeno delo, od katerega si poslej obetamo dvig družbenega ugleda naše stanovske nagrade.

*Dr. Andrej Smrekar,
predsednik Slovenskega muzejskega društva*

NAGOVOR OB SLAVNOSTNI PODELITVI VALVASORJEVIH NAGRAD IN PRIZNANJ

4

Podeljovati nagrade muzealcem, ko gre vsem dobro, je vzpodbudno in prijetno delo. V času splošne gospodarske, družbene in duhovne krize, ko poleg vsega lokalne skupnosti v soglasju z Ministrstvom za kulturo ukinjajo muzeje in se dragocene muzealije umikajo v lesene zaboje za nedoločen čas, pa je podeljevanje nagrad stvar poguma in vizije. Vendar časi krize niso zgolj časi izgubljanja. So tudi dragocena priložnost za razmislek in prepoznavanje vsega, kar je vredno, da preživi. Brez tega ni poti naprej.

Pri podeljevanju letošnjih nagrad se je pokazalo, da je pri slovenskih muzejih najdragocenejše njihovo družbeno delovanje. Če so naši muzeji še pred nedavnim namenjali vse svoje sile muzejskim zbirkam, je desetletje interneta oblikovalo javnost, ki želi in pričakuje drugačne muzeje in drugačne muzealce. Bogastvo zbirk se usmerja v dialog z lokalno javnostjo in v vzpodbudo ohranjanja tradicionalnih vrednot in dediščine in vsakdanjem življenju ljudi. Nenadoma izstopajo muzeji, ki z znanjem in delom pomagajo pri ohranjanju lokalne dediščine in specifičnih znanj. Za dober muzej je obveljal tisti, ki se je z zbirkami in znanjem o preteklosti pripravljen ažurno odzivati na gospodarske izzive in osveščati široko slovensko javnost tudi ekološko. Štejejo tisti muzealci, ki znajo svoja znanja združevati, delovati vzpodbudno in povezovalno ter s timskim delom širiti modrosti, ki so zakodirane v muzejskih predmetih. Kot najboljše so se izkazale muzejske dejavnosti in razstave, ki so posredovale javnostim znanja, ne oziraje se na izvorna znanstvena področja, na način pripovedovanja zgodb ter skozi doživetja.

Najbolj prodorni muzealci na podlagi dobre znanstvene podkovanosti znajo s predmeti kulturne dediščine spregovoriti na način, ki ga naša javnost potrebuje, želi in pričakuje. In seveda tudi razume. O čem so v preteklem letu govorile najbolj uspešne muzejske razstave in dogodki? Lahko ugotovimo, da je vsem skupno to, da so iztrgali pozabi delčke narodove preteklosti in identitete. Žal pa se zdi ti drobci, posebej skozi oči vse bolj pogoltnega kapitala, le neznantno in ne vredno smetje preteklosti. Nevreden drobiž ob blišču kulturnega bogastva velikih narodov.

Zato je prav, da ob priložnosti podelitve Valvasorjevih nagrad Slovcem povemo, kako silno potrebna je današnjemu globaliziranemu svetu naša drugačnost, naša slovenska jezikovna in kulturna raznolikost.

Nedavni gost v Ljubljani, prodorni sodobni mislec Alain Finkielkraut, ki je v svetu znan predvsem kot branitelj malih narodov, pravi, da je omalovaževanje drugih odraz lastne nevednosti. In da krhkosti in majhnosti malih narodov ne gre uporabljati v pomenu velikosti, temveč v smislu vprašanj ogroženosti in bivanja celotnega sveta. V smislu teh besed si je treba priznati, da je slovenski narod ta trenutek ogrožen natančno toliko, kolikor sta ogrožena njegova kulturna dediščina in jezik. Čas je že, da se tega temeljnega dejstva zavedo ne le muzeji in vse ostale kulturne ustanove, temveč predvsem tudi naši politiki. Ti so se dolžni kot predstavniki slovenskega ljudstva postaviti na stran ohranjanja kulturne dediščine in slovenskega jezika in ne njenega uničevanja v imenu globalizacijskega, liberalističnega internacionalizma. Uničevanja v imenu kapitala. Čas je, da ne le simbolno, s podelitvijo nagrad, temveč tudi s politično in finančno podporo omogočimo preživetje slovenstva, kajti s tem omogočamo preživeti celotnemu svetu.

Zato je prav, da se v slovesnem trenutku podeljevanja nagrad, vprašamo tudi po naših nalogah. Uporabila bom še vedno aktualne misli Alberta Camusa, ki trdi, da so prejšnje generacije hotele postaviti svet na novo, naloga, ki čaka nas, pa je drugačna, a nič manj častna – preprečiti je treba, da se svet ne bi uničil.

Z vidika dediščinskih znanosti pa vemo, da najučinkovitejšega uničenja človeštva ne predstavljajo ne vojne in ne pokoli, temveč genocidna brisanja kolektivnega spomina, izginjanje kulturnih različnosti in sistematično uničevanje brezmejne človeške modrosti, zapisane v predmetih kulturne dediščine. In če komu, potem prav sodobnim muzejem in muzealcem pripadajo plemenite naloge ohranjanja pradednega človeškega spomina kot temelja človekovanja v celoti in sveta v vsej njegovi mogočnosti.

*Doc. dr. Verena Perko,
predsednica Komisije za podeljevanje Valvasorjevih nagrad
in priznanj*

Foto Lanko Tomaž

**DR. TIMOTEJ KNIFIC,
VALVASORJEVA NAGRADA ZA
ŽIVLJENJSKO DELO**

Slovenski javnosti arheologa in muzealca dr. Timoteja Knifica ni potrebno posebej predstavljati. Poznamo ga po obsežnih arheoloških raziskavah in vzornih objavah Blejskega kota, Batuj in Solkana, Središča ob Dravi, Ajdovskega gradca nad Sevnico in Gradišča nad Bašljem. Sodi med slovenske pionirske podvodne arheologe. Je eden najbolj priljubljenih profesorjev na oddelku za arheologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Odlikuje ga

NAGRADA

obširno in izredno natančno poznavanje arheološkega gradiva ter velik pedagoški dar. Poznan je kot ljubezniv in zelo zahteven mentor številnim doktorantom, magistrantom ter diplomantom Arheološkega oddelka. V Narodnem muzeju Slovenije deluje od leta 1987 kot kustos za zgodnj srednjeveško zbirko. Z marljivim muzejskim delom, neutrudnimi znanstvenimi raziskavami ter publikacijami je v sodelovanju s številnimi strokovnjaki pripravil razstave, ki so v slovenski prostor prinesle nov pogled na dotedaj malo znani čas preseljevanj ljudstev, zgodnjega krščanstva in slavike. Razstave, kot so *Pismo brez pisave*, *Od Rimljanov do Slovanov in Ljubljanica – kulturna dediščina reke*, je odlikoval širok interdisciplinaren pristop in zahtevno timsko delo, ki mu je vodenje dr. Timoteja Knifca dalo zaznaven pečat.

S scenariji je sodeloval pri snemanju filmov o dediščinskih temah, med drugim tudi *Z vzhoda in Ajdovski gradec*, če omenimo le najvidnejše. Našel je čas tudi za poljudno pisanje.

Vendar si dr. Timotej Knific ni zaslužil nagrade zgolj s svojim izjemnim znanstvenim, pedagoškim in strokovnim delom. Odlikuje ga namreč tudi posebej ljubezniva pripravljenost svetovati in stati ob strani vsem, ki pripravljajo razstave po ostalih slovenskih muzejih, kar je brez dvoma velik vzor strokovnega muzejskega sodelovanja.

Dr. Timoteju Knificu izročamo Valvasorjevo nagrado za življenjsko delo z zavestjo, da je s svojim delom postavil norme odličnosti v muzejskem delovanju v prid javnosti. Pri tem pa je postal tudi vzgled dandanašnji prepotrebne sodelovanja med strokovnjaki in ustanovami, ki mora temeljiti na znanju in medsebojnem spoštovanju.

Foto Lailko Tomaz

**Mag. Borut Rovšnik, Ralf Čeplak Mencin
in Elizabeta Petruša Štrukelj,
Valvasorjevo priznanje za
zasnovo, organizacijo, izvedbo in
vodenje neformalnega muzejskega
izobraževalnega programa Muzeoforum
v obdobju od leta 1991 do leta 2010.**

Mag. Borut Rovšnik, Ralf Čeplak Mencin in Elizabeta Petruša Štrukelj so z Muzeoforumom vnesli v naše muzeje sveže ideje iz evropskega in svetovnega muzealstva. Svoje izkušnje in znanja so prelili v inovativno, trajno in brezplačno obliko neformalnega muzejskega izobraževanja, ki je vsaj deloma pokrilo belo liso na tem področju slovenskega muzealstva. Muzeoforum je v dvajsetletnem delovanju postal in ostal osrednji forum muzeoloških idej, teorije in prakse. Začetnika Muzeoforuma, kot »oblike javnega

razpravljanja o položaju muzeologije in njeni vlogi v vsakdanji muzejski praksi«, sta bila Ralf Čeplak Mencin in Borut Rovšnik. Zasnovala sta tudi istoimensko publikacijo, kot zbornik predstavljenih predavanj.

Vendar je Muzeoforum kmalu prerasel začetno seznanjanje s tujo muzejsko prakso v kompleksna strokovna srečanja. Ko je leta 2000 vodenje Muzeoforumov prevzela Elizabeta Petruša Štrukelj, je že uveljavljeno prakso nadgradila in dala večji poudarek predstavitvi domačih strokovnjakov. Danes Muzeoforum vzpodbuja muzeološke diskurze, združuje strokovnjake z različnih polj muzejske prakse, odpira strokovne razprave in pogovore in prireja delavnice. Postal je živahno središče, ki je vzpodbudilo začetke slovenske muzeološke misli.

Dosedanja srečanja so bila posvečena splošnim vprašanjem muzeologije in muzejstva, razvoju stroke, metodologiji in novi družbeni vlogi muzejev. Svoja znanja in izkušnje so predstavili številni priznani tuji in domači predavatelji in strokovnjaki z bogatimi praktičnimi znanji in izkušnjami

Delovanje mag. Boruta Rovšnika, Ralfa Čeplaka Mencina in Elizabete Petruša Štrukelj je v dvajsetletnem obdobju odlikovalo hitro odzivanje na aktualna dogajanja in pretanjen posluš za teme, potrebne slovenskemu prostoru. Za mnoge muzealce je postal Muzeoforum oblika stalnega strokovnega izobraževanja, ob katerih je zorela slovenska muzeološka strokovnost ter se iskriale in preverjale nove ideje. Muzeoforum omogoča danes še kako potreben dialog s sodobnim muzejskim dogajanjem v svetu in nudi možnost prepoznavanja novih muzejskih poti.

Foto Janko Dermastja

Foto Leon Gregorčič

Mag. Mateja Breščak in
Andreja Brancelj Bednaršek,
Valvasorjevo priznanje za
razstavo Alojz Gangl, kipar na
poti v moderno

Celovito zasnovan projekt *Alojz Gangl, kipar na poti v moderno* je bil že v začetku naravnano medinstitucionalno in je povezoval Belokranjski muzej v Metliki, Ganglovo rojstno mesto, ter Narodno galerijo v Ljubljani.

Ob stopetdesetletnici rojstva skoraj pozabljenega umetnika Alojza Gangla sta se povezali dve kulturni ustanovi in kustosinji mag. Mateja Breščak in Andreja Brancelj Bednaršek. Alojza Gangla, "kiparja na poti v moderno", kot sta ga avtorici poimenovali, sta predstavili na strokovno in umetnostnozgodovinsko visokem nivoju. Prvi del razstave, delo Andreje Brancelj Bednarškove, je bil postavljen v Kambičevi galeriji v Metliki. Drugi del, delo mag. Mateje Breščakove, pa v Narodni galeriji v Ljubljani. Tako je bil omogočen ogled celotnega, javnosti dostopnega Ganglovega opusa.

PRIZNANJE

Razstava je nastala ob poglobljeni raziskavi mag. Mateje Breščak, ki je omogočila nov pogled na umetnikovo ustvarjanje in odkrila že pozabljene ter v muzejskih depojih in pri zasebnikih založene umetnine. Andreja Brancelj Bednaršek je strokovno obdelala Ganglova dela, ki jih hrani Belokranjski muzej in z razstavo vzpodbudila načrte, da metliška občina po prenovi podstrešja metliškega gradu, prostore nameni stalni razstavi Ganglovih del.

Številne Ganglove umetnine so bile ponovno odkrite, prepoznan je bil njihov izvor in bile so na novo identificirane. Posebnega pomena je odkritje velikega dela Ganglove zapuščine v zasebni lasti v Pragi.

Mag. Breščakova je praško zapuščino skrbno dokumentirala in upati je, da bo gradivo kmalu postalo del slovenske nacionalne zbirke.

Oba dela razstave, metliški in ljubljanski, sta močno odmevala v strokovni javnosti. Potekale so številne pedagoške delavnice in prireditve za otroke ter odrasle.

Ob razstavi je izšel obsežen katalog v slovenskem in angleškem jeziku.

Obsežen raziskovalni, restavratorski in razstavni projekt je v vzornem sodelovanju povezal obe muzejski ustanovi in številne strokovnjake ter v ustvarjalnem presežku spojil kustosinji in poznavalki Ganglove umetnosti Andrejo Brancelj Bednaršek in mag. Matejo Breščak.

Pokrajinski muzej Kočevje,
 Valvasorjevo priznanje za
 razstavo *Živeti z gozdom*,
 Gozdnogospodarsko
 območje Kočevje

V Pokrajinskem muzeju Kočevje so z razstavo *Živeti z gozdom* predstavili prostrane kočevske gozdove in pragozdove, ki zaradi svoje ohranjenosti predstavljajo veliko bogastvo Slovenije.

Na poučen, zanimiv in doživljajski način so prikazali naravne značilnosti Kočevskega, zgodovino gozdarstva in z gozdom povezane gospodarske dejavnosti.

Pomen in vlogo gozdov so upodobili s pomočjo ambientalnih postavitvev, kjer še posebej izstopa kaluža s stopinjami divjadi. Prav posebno zgodbo pripoveduje živo pragozdno deblo v muzejski avli. Razstava, ki

obiskovalca na neprisiljen način usmerja k opazovanju narave, je postavljena v več prostorih. Skoznje domiselno usmerja stečina divjih živali. Fotografske upodobitve dopolnjujejo zvočni prostori in filmi o gozdu. Slovar gozdnih izrazov vodi obiskovalca skozi razstavo in prek kataloga. Vanj je vključen tudi živ jezik, saj najdemo veliko narečnih izrazov, ki bi s časom gotovo utonili v pozabo.

Ob razstavnem katalogu je izšla še vrsta tiskovin, gradivo in razstava pa so dostopni tudi na internetu. Ponudbe za različne skupine, vključno z obiskovalci s posebnimi potrebami, obsegajo številne obrazstavne dogodke, predavanja, ustvarjalne delavnice in prilagojena vodenja. Razstava je nastala v sodelovanju s številnimi zavodi, podjetji, društvi, lokalno skupnostjo in posamezniki s področja gozdarstva in naravovarstva. Razstava je naravnana ekološko: gradivo so prinesli iz gozda in tja ga bodo po koncu razstave tudi vrnil.

S projektom se je muzej dejavno vključil v mednarodno leto gozdov 2011. To je tudi vzrok, da del razstave gostuje v avli Ministrstva za kmetijstvo RS v Ljubljani.

Razstava Živeti z gozdom omogoča doživet in poučen sprehod po Kočevskih gozdovih, je aktualna, oblikovana interpretativno in interdisciplinarno ter dejavno vključuje lokalno skupnost. Ekipa muzejskih delavcev Pokrajinskega muzeja Kočevje, Vesna Jerbič Perko, Nadja Kovačič in Ivan Kordiš je s svojim uigranim, visoko strokovnim in k potrebam javnosti naravnanim delom prislužila Valvasorjevo priznanje za leto 2010, ki ga podeljujemo Pokrajinskemu muzeju Kočevje.

Anton Prelesnik in Dušan Zekovič,
Častno Valvasorjevo priznanje za
ureditev žagarske zbirke na Temkovi
žagi na Trubarjevi domačiji na Rašici

Temkova žaga je del Trubarjeve domačije na Rašici. Po zaslugi dveh prizadevnih domačinov, Antona Prelesnika in Dušana Zekoviča, ima danes privlačno in vsebinsko bogato podobo.

Anton Prelesnik je gozdar na Kočevskem. Izdelal je imenitne makete žag venecijank in jih podaril Trubarjevi domačiji. S tem je omogočil, da se ohranja tamkajšnje bogato gozdarsko znanje in se širi med številnimi obiskovalci Trubarjeve domačije.

Dušan Zekovič je poskrbel za opremo nekdanje skromne žagarjeve sobice, ki je bila prenovljena lansko leto in sodi v sklop Temkove žage. Podaril je številne predmete iz lastne, dragocene družinske zbirke in jih tudi restavriral.

Anton Prelesnik in Dušan Zekovič sta predstavnika starejše in srednje generacije. Svoje plemenito dediščinsko delovanje sta uskladila v sozvočju urejanja zbirke na Trubarjevi domačiji in ob zavedanju pomena in ohranjanja tamkajšnje lokalne dediščine. S svojim znanjem in delom sta zbirko obogatila in ji dala novo družbeno vrednost. Njuno prizadevanje na področju ohranjanja lokalne dediščine je izziv mladi generaciji in hkrati pomeni pot, po kateri naj mladi stopajo.

Za vse te zasluge podeljujemo
gospodu Antonu Podlesniku in
gospodu Dušanu Zekoviču Častno
Valvasorjevo priznanje.

Društvo žena in deklet občine Hajdina,
Častno Valvasorjevo priznanje za
sodelovanje s Pokrajinskim muzejem
Ptuj in varovanje kulturne dediščine v
izvornem okolju.

Društvo žena in deklet občine Hajdine deluje od leta 1999, ko so hajdinske domačinke ob mednarodni konferenci *Ptuj v rimskem cesarstvu* popestrile znanstveno srečanje s sprejemom na Hajdini in pogostitvijo ugledne mednarodne družbe z rimskimi jedmi.

Od tedaj dalje društvo aktivno sodeluje s ptujskim pokrajinskim muzejem. Tamkajšnje domačinke so vključene v pripravo številnih dogodkov, tako na primer razstave *Živeli! Pivsko posodje iz slovenskih muzejev*, ki je gostovala tudi v Italiji. Pri razstavi *Kdo je napravil Vidku srajčico* in *Rimski vsakdan v Poetovionu* so se vključevale v dogajanje tudi z lastnimi izdelki in odprte razstave popestrile z ljudskim petjem ter postregle s tradicionalnimi jedmi.

Ob deseti obletnici društva so izdale zbornik *Utrinki*, kjer so skupaj s ptujskimi muzealci predstavile širši javnosti svojo pestro kulturno dejavnost.

Društvo povezuje lokalno prebivalstvo na različnih kulturnih področjih in z aktivnim vključevanjem v dejavnosti ptujskega muzeja omogoča ohranjanje starih običajev. Njihovo prizadevanje je temeljnega pomena za vraščanje ptujskega muzeja v lokalno skupnost, kar omogoča popularizacijo akademskih znanj in kar je še posebej pomembno za zelo ogroženo arheološko dediščino na Ptuj.

Živahno delovanje društva je zelo pomembno za ohranjanje lokalnih tradicij in narodove modrosti ter s tem posredno tudi za varovanje celotne kulturne dediščine v izvornem okolju.

Akademski slikar prof. Bojan Kovačič,
 Častno Valvasorjevo priznanje za
 dolgoletno strokovno sodelovanje in
 za donacijo grafičnih listov in risb
 Narodni galeriji.

Prof. Bojan Kovačič je dolgoletni zunanji sodelavec Narodne galerije. Pred sedmimi leti je na izrecno željo Marjana Pogačnika, Kovačičevega profesorja na Akademiji za likovno umetnost, prevzel mentorstvo in vodenje grafične delavnice v Narodni galeriji. V delo ateljeja je subtilno vpeljal razlage likovnega jezika ter predavanja o umeščenosti grafičnih tehnik globokega tiska v umetnostno-zgodovinski kontekst in produkcijo sodobne umetniške grafike. Z izostrenim občutkom za posameznika je spodbujal likovno fantazijo tečajnikov, ki se jih je v delavnicah do sedaj zvrstilo že več kot sedemdeset.

Bogata pedagoška izkušnja je prof. Kovačiča navdušila za odločitve, da Narodni galeriji podari 49 grafičnih listov in 25 risb, ki so nastajale od njegovega vpisa na Akademijo za likovno umetnost pa vse do danes. Narodna galerija je z donacijo pridobila dragoceno gradivo, ki predstavlja ustvarjalni postopek različnih grafičnih tehnik ter laični javnosti pomaga na praktičen in doživljajsko poln način razumeti zgodovino grafičnega medija.

Prof. Kovačič vsa leta tudi tvorno sodeluje z grafičnim kabinetom Narodne galerije in s svojim bogatim akademskim znanjem omogoča identifikacijo tehničnih različic ter postopkov pri študiju starejših grafik.

Za dolgoletno strokovno sodelovanje
 in za donacijo grafičnih listov in risb
 Narodni galeriji v Ljubljani prejme
 prof. Bojan Kovačič Častno Valvasorjevo
 priznanje.

Fotoreporter Nace Bizilj,
Častno Valvasorjevo priznanje za
podaritev obsežne zbirke fotografij
Muzeju novejše zgodovine Slovenije

ČASTNO PRIZNANJE

Fotoreporter Nace Bizilj je podaril Muzeju novejše zgodovine Slovenije obsežen fotografski fond.

Podarjena zbirka fotografij obsega okoli petsto tisoč originalnih posnetkov iz celotnega obdobja poklicnega fotoreporterstva Naceta Bizilja v časopisni hiši Dnevnik.

Časovno pa gradivo pokriva obdobje od šestdesetih let preteklega stoletja do prvega desetletja novega tisočletja. Fotografije Naceta Bizilja so svojevrsten pomnik slovenske in svetovne kulturne dediščine. So pomemben dokument prelomnih dogodkov v slovenski zgodovini ter dragoceno gradivo za interpretacijo preteklosti in njenega prikazovanja. Tematika podarjenega fonda je raznolika, obsega fotografije političnih dogodkov in političnih elit nekdanje Jugoslavije, samostojne Slovenije in sveta, športnih dogodkov, gospodarstva ter drugih področij.

Fotografije Naceta Bizilja se tematsko prepletajo in dopolnjujejo z dokumenti ter fotografijami avtorjev, ki jih hrani muzej. Na ta način fotografsko gradivo Naceta Bizilja prispeva k lažjemu interpretiranju dogodkov, kar omogoča večjo reprezentativnost preteklosti.

Fotoreporter Nace Bizilj je
Muzeju novejše zgodovine
Slovenije velikodušno podaril svoj
fotografski opus, hkrati pa tudi z
velikim navdušenjem sodeluje pri
urejanju muzejske dokumentacije o
fotografskem gradivu.

Vekoslav Kebe,

Častno Valvasorjevo priznanje za posebne
zasluge pri varstvu in popularizaciji
cerkniške dediščine

Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Jezerski hram v vasi Dolenje Jezero ob robu Cerkniškega jezera obsega številne dediščinske dejavnosti, kot so organizacije razstav, izobraževanja in usposabljanja.

Etno park Cerkniško polje, ki deluje v okviru zavoda, je nastajal postopoma in ob veliki zavzetosti Vekoslava Kebeta. Ob vnetem raziskovanju širše okolice Cerkniškega jezera je s pomočjo domačinov zbral in predstavil ali shranil v etno parku preko 200 dediščinskih predmetov.

Cerkniško polje s presihajočim jezerom je s svojim edinstvenim okoljem domačine in njihov način življenja posebej zaznamovalo. Njihova spretnost, modrost in krpanovska podjetnost se zrcali v mnogih predmetih vsakdanje rabe in pri številnih orodjih. Življenje s presihajočimi jezerskimi vodami pa ni narekovalo zgolj edinstvenost oblik, temveč tudi nekatere specifične tehnike

in načine izdelave ter uporabe teh predmetov. Cerkniška bogata dediščina pa danes skupaj s tradicionalnim načinom življenja ob Cerkniškem jezeru hitro izginja.

To je bil tudi vzrok, da potekajo v etno parku različne tematske delavnice, kjer ozaveščajo domačine in obiskovalce o edinstveni cerkniški dediščini in njenem ohranjanju. Motivirajo mlade za učenje ob zbirkah in jih vzpodbujajo k primernemu odnosu do dediščine.

Otvoritev etno parka je potekala ob sodelovanju z *Europa Nostra Norway* in norveško ambasado v Sloveniji. V sklopu otvoritve pa je potekal tudi posvet na temo ohranjanja kulturne dediščine.

Zaradi dolgoletnih žlahtnih prizadevanj Vekoslava Kebeta je v Dolenjem Jezeru zraslo kulturno-informacijsko doživljajsko središče, ki obiskovalce Cerkniškega jezera seznanja z naravno in kulturno dediščino osrednjega dela Notranjske. S tem odločilno prispeva k ohranjanju in varovanju cerkniške dediščine kot vrednote v vsakdanjem življenju domačinov, kar omogoča njeno ohranjanje za prihodnje rodove.

ALENKA DOMJAN, NOMINIRANKA ZA VALVASORJEVO NAGRADO

NOMINIRANCI

Alenka Domjan, umetnostna zgodovinarica in kustosinja, je bila nominirana za dolgotrajno in uspešno delovanje na področju moderne umetnosti. Njeno visoko strokovno delo v lokalnem, moderni umetnosti ne najbolj odprtem okolju, je dalo močan pečat sodobni galeristiki.

Z ustvarjalci je sodelovala na neposreden in izviren način, kar je postalo merilo uspešnosti pri kreativnem in poetičnem predstavljanju sodobnih umetnikov.

Uveljavljala je drzne in moderne koncepte, ki so postali avantgarda tudi v nacionalnem merilu. Pri tem pa je njeno delo posebnega pomena za regionalno in lokalno javnost. Objavila je veliko izvirnih študij in prispevkov, uredila ali sodelovala je pri številnih domačih in mednarodnih publikacijah.

Kar je morda najpomembnejše, s svojim dolgoletnim in izvirnim prizadevanjem je oblikovala novo publiko, jo izobrazila in spremenila njen odnos do moderne umetnosti. Z njenim prizadevanjem je zrasla Galerija sodobne umetnosti v Celju

NOMINIRANCI

KANDIDATI, NOMINIRANI ZA VALVASORJEVA PRIZNANJA

1. Mag. Vlado Šlibar, Ksenija Baraga, Studio Celeia, Barbara Trnovec so bili nominirani za Valvasorjevo priznanje za kompleksen, obsežen in zelo zahteven interdisciplinarni projekt muzejske predstavitve Alme Karlin, ki je postal temeljnega pomena za poznavanje velike raziskovalke, pisateljice in svetovne popotnice slovenski javnosti. Razstava je bila v odprta Pokrajinskem muzeju Celje leta 2009, v letu 2010 pa je izšla knjiga Kolumbova hči: Življenje in delo Alme M. Karlin. Izvedena je bila predstavitev virtualnih vsebin in pripravljene so bili številni izdelki za muzejsko trgovino.

2. Damjana Fortunat - Črnilogar iz Tolminskega muzeja je bila predlagana za postavitev razstave Pripovedi Strgulčeve hiše v Bovcu. Razstavo bogatijo narečne pripovedi domačinov, kar je sad dobrega sodelovanja z lokalno skupnostjo in izraz celostnega pristopa k predstavljanju kulturne dediščine na njenem izvornem področju. Z rabo sodobne tehnologije in s prevodi v tuj jezik je poskrbljeno za dobro dostopnost javnosti. Razstava je dala prenovljeni hiši novo družbeno vlogo in dediščino vrnila domačinom. Ob razstavi je izšla lična zloženska.

3. Marko Grego iz Tolminskega muzeja je bil predlagan za Valvasorjevo priznanje za pripravo stalne razstave Od planine do Planike v Kobaridu. Razstava je bila postavljena v prenovljenih skladiščnih prostorih kobariške mlekarne, kar je dalo prostoru povsem novo, družbeno funkcijo. Pri ohranjanju kulturne dediščine je še zlasti pomembno vsestransko sodelovanje podjetja Mlekarna Planika, ki je krilo pomemben delež stroškov in prevzelo tudi skrb za razstavišče. Vključitev arheoloških najdb, odkritih na istem mestu, kaže posluh za celosten pristop pri prikazovanju preteklosti. Razstavo bogati film, predstavitev je dostopna tudi na spletni strani. Izdana sta bila plakati in zloženska.

4. Marja Lorenčak

je bila predlagana za Valvasorjevo priznanje za ureditev muzejske zbirke na na Rotovžu v trgu Lemberg, Šmarje pri Jelšah. Projekt je bil zasnovan interdisciplinarno. Prostovoljno delo je Marja Lorenčak opravljala dolga leta in z veliko mero entuziazma, pri preurejanju stavbe je sodelovala z Zavodom za varstvo kulturne dediščine in v razstavo vpletala številne lokalne zgodbe. Muzejske predmete je zbirala pri domačinih in s tem na novo oblikovala tamkajšnjo muzejsko zbirko. Razstava je dala obnovljeni stavbi novo družbeno vlogo, vzpodbudila je številne kulturne dejavnosti in s tem se je v rotovž vrnilo življenje. Prenovljena stavba z muzejsko zbirko je postala ponos lokalne skupnosti.

5. Delavci Tehniškega muzeja Slovenije so bili predlagani za Valvasorjevo priznanje za zasluge pri razvoju in popularizaciji tehniške dediščine ter za njeno uspešno varovanje na sodoben način. Izvedli so številne uspešne mednarodne projekte, kot so postavitve spletnega portala in izdaja obsežnega ter zelo poučnega leksikona o tehniški dediščini. Posebne pozornosti in pohvale so vredni novi pristopi k muzejskim pedagoškim dejavnostim ter sodelovanje muzeja z evropskimi partnerji pri oblikovanju virtualnih predstavitev tehniške dediščine in znanstvenikov s tega področja.

6. Bernarda Županek in Irena Žmuc iz Muzeja in galerij mesta Ljubljane sta bili predlagani za Valvasorjevo priznanje za občasno razstavo Emona, mit in resničnost. Razstava je združila dve zelo različni temi, povezovala je arheološka spoznanja z mitologijo in se s tem dotaknila tudi sodobnih tem. Po 15. letih je razstava ponovno omogočila javnosti ogled bogate arheološke dediščine Emone in predstavila tematiko na slikovit, razgiban in doživljajsko poln način. Vključevala je sodobno tehnologijo, vzporedno z razstavo pa so potekali številni dogodki, kot so predavanja in pedagoški programi. Razstavo so spremljali lično oblikovani plakat, zloženske in katalog.

7. Marjetka Balkovec Debevec iz Slovenskega šolskega muzeja

je bila predlagana za Valvasorjevo priznanje za razstavo Kaj naj oblečem za v šolo. Razstava je nastala v sodelovanju med Slovenskim šolskim muzejem, Srednjo šolo za oblikovanje in Frizersko šolo ter zasebnimi zbiralci. Kustosinja je za potrebe razstave pridobila številne predmete iz zasebnih zbirk. Razstava je zasnovana interdisciplinarno, temelji na zgodbah s poudarkom na doživljajskosti. Avtorici je navkljub omejenemu prostoru uspelo oblikovati zanimivo razstavo, ki je prinesla nova vedenja o temi ter dala nov pogled na šolstvo v preteklosti. Ob razstavi potekajo raznovrstne pedagoške delavnice, izšla je tudi zloženska.

8. Elizabeta Gradnik, Natalija Štular, Tom Tomše, Irena Lačen, Janez Bizjak, Sonja Ifko in Aleš Arih

so bili predlagani za Valvasorjevo priznanje za zasnovano stalne postavitve Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani. Razstava ja zasnovana po vsebinskih sklopih, prikazuje veliko število na novo zbranih muzejskih predmetov, vključuje sodobno tehnologijo, s prevodi omogoča širšo dostopnost, obiskovalcu ponuja izvirno doživljajskost in interaktivnost obiskovalcev. Posebej dragocen prispevek postavitve je ozaveščanje javnosti o varovanju edinstvenega gorskega okolja. Izšla sta zloženska in zbornik.

9. Občina Kranjska gora

je bila predlagana za Valvasorjevo priznanje za izreden prispevek in dolgoletno prizadevanje pri uresničenju zahtevnega in dolgoletnega mednarodnega projekta Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani. Občina Kranjska gora je navkljub številnim potrebam lokalne skupnosti in opazni izgubi delovnih mest občanov znatno finančno podprla gradnjo stavbe in nastajanje sodobnega

NOMINIRANCI muzejske zbirke in s tem na dejaven način izrazila potrebe lokalne in vseslovenske javnosti, ki je že dolgo in nestrpno pričakovala muzej planinstva.

10. Muzej arhitekture in oblikovanja je bil predlagan za Valvasorjevo priznanje za organizacijo in izvedbo zahtevnega projekta 22. Bienala sodobnega oblikovanja leta 2010 v Ljubljani kot izjemnega in osrednjega oblikovalskega dogodka, ki je združil mednarodno in domačo strokovno javnost ter odprl pogled v nove smeri oblikovanja. Muzej arhitekture in oblikovanja je zelo obsežen in organizacijsko zahteven projekt bienala izpeljal na visoki strokovni ravni in s tem pridobil velik ugled v svetu in doma.

11. Vanda Bratina in Davorin Pogačnik sta bila predlagana za Valvasorjevo priznanje za izredne dosežke pri dolgoletnem restavratorskem delu na gradivu iz zamejske Etnografske zbirke v Bardu, v Benečiji. S tem sta veliko doprinesla k ohranjanju tamkajšnje dragocene kulturne dediščine, stkala dragocene stike z zamejsko lokalno skupnostjo in strokovnimi delavci ter omogočila kvalitetno predstavljanje slovenske kulturne dediščine širši javnosti.

*Komisija za Valvasorjevo nagrado in priznanja (z leve proti desni):
mag. Inga Miklavčič – Brezigar, muzejska svetnica,
mag. Nadja Terčon, muzejska svetnica,
Zdenko Picelj, muzejski svetovalec,
mag. Tanja Roženberger Šega, muzejska svetovalka,
mag. Darko Knez, muzejski svetovalec,
Metka Simončič, muzejska svetovalka,
dr. Verena Perko, muzejska svetnica, predsednica komisije.*

Foto: Mojca Slapar

Kolofon

Izdalo in založilo: Slovensko muzejsko društvo, zanj dr. Andrej Smrekar

Uredila: mag. Tanja Roženberger Šega

Lektoriranje: Breda Podkrižnik

Oblikovanje: Raf Počivašek

Print: NTD, d.o.o.

Naklada: 200 izvodov

*Izdajo knjižice je omogočilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije
Ljubljana, Celje, maj 2011*